

Т. Соболев, канд. филос. наук, мл. науч. сотр.
 Киевский национальный университет имени Тараса Шевченко, Киев, Украина

ФИЛОСОФИЯ КАК МЕТОДОЛОГИЧЕСКАЯ ОСНОВА КОМПЕТЕНТНОСТНОГО ПОДХОДА В СИСТЕМЕ ВЫСШЕГО ОБРАЗОВАНИЯ УКРАИНЫ

В данной статье анализируются философские основы компетентностного подхода в высшем образовании Украины, обосновывается значение философского подхода к формированию компетенций студента, доказываемая, что философское образование формирует у выпускника качества и способности, которые нужны любому человеку для успешной жизни в современном украинском обществе. Также данная статья освещает общие и профессиональные компетентности выпускников-бакалавров и выпускников-магистров философского факультета, которые помогут специалистам работать не только учеными или преподавателями, но и занимать руководящие должности, как в нашем государстве, так и за ее пределами.

Ключевые слова: компетентность, философия, компетентностный подход, философское образование, выпускник философского факультета, система образования Украины.

УДК 177.61

В. Туренко, канд. филос. наук, мол. наук. співроб.
 Київський національний університет імені Тараса Шевченка, Київ

ФІЛОСОФСЬКА ЕКСПЛІКАЦІЯ ЛЮБОВІ ТА ДРУЖБИ У ПОЛІТИЧНИХ ТРАКТАТАХ ПЛАТОНА

У статті здійснюється аналіз специфіки та особливостей погляду Платона на любов і дружбу в контексті його політичних діалогів, а саме "Закони" та "Держава". У статті обґрунтовується, що, на відміну від класичних "амурологічних" праць Платона ("Бенкет", "Лісід", "Федр"), у політичних діалогах робиться акцент саме на союзі між чоловіком та жінкою. Висвітлюється розуміння давньогрецьким мислителем подружніх стосунків як єдиного вірного прояву любові, а також його фундаментальну значущість не лише в особистісному контексті, але й у державному, суспільному.

Ключові слова: Платон, "Політика", "Закони", любов, дружба філософія любові, людина, життя, суспільство, благо.

Актуальність теми цього дослідження обумовлена тим, що наразі в суспільстві спостерігаємо тенденції, які західними дослідниками йменуються як "хаос любові" (У. Бек), або "рідка любов" (З. Бауман). Ці процеси роблять виклик стосовно розуміння як фундаментальних етичних категорій, таких як любов, свобода, відповідальність, справедливість, так і людської природи загалом. Така ситуація спонукає звернутися до філософської думки як джерела глибинної мудрості про універсальні феномени буття особистості, у т. ч. і любові.

Однією зі знакових постатей в історико-філософському дискурсі в контексті осягнення ідеї любові, безперечно, є Платон. Саме він перший з європейських мислителів запропонував власну і чітко виражену концепцію любові, яка визначила подальшу долю багатьох розвідок та течій стосовно осягнення даного екзистенціалу. Однак варто зазначити, що дослідження стосовно експлікації любові в інших діалогах Платона (на відміну від "Федра" та "Бенкету" чи "Лісида"¹) є за кількістю значно скромнішими. Хоча, на нашу думку, це не є обґрунтованим. У запропонованій статті ми спробуємо передусім окреслити специфіку розуміння любові в інших діалогах давньогрецького мислителя.

Загалом варто зазначити, що Платон у поглядах на любов у пізніх діалогах має зовсім іншу позицію. Якщо відкріємо діалог "Закони", один з найбільш значущих, який був написаний давньогрецьким філософом наприкінці життя, то виявляється, що в ньому він засуджує гомосексуалізм. Описуючи "культури любові" у різних в полісах Стародавньої Греції, Платон пише в вищезначеній праці: "До того ж ймовірно, що ці заклади (гімназії та сис-

ситії² – В. Т.) перекутили існуючий не тільки у людей, але навіть і у тварин давній і природний закон, що стосується любовних насолод. І в цьому можна звинувачувати насамперед ваші держави, а також і ті з інших держав, де найбільше були розповсюджені гімназії. Як не дивитися на подібні речі, жартівливо або серйозно, доводиться зауважити, що насолода від з'єднання чоловічої природи з жіночої, що тягне за собою народження, дана нам від природи, з'єднання ж чоловіка з чоловіком і жінки з жінкою – протиприродно і постало як зухвала спроба людей, які некеровані в задоволеннях [Leg.646b-d]."

Він каже, що єдиний тип сім'ї, який має підтримувати держава – це біологічна одиниця, шлюб між "одним чоловіком і однією жінкою" [Див.: Leg.836c]. Тому у третій книзі "Закони" він зазначає, що завдання держави виховувати громадян в тому, що треба любити, а що ненавидіти [Див.: Leg.653c]. У цьому контексті давньогрецький мислитель наголошує про соціальну значущість людських почуттів, про їх вплив на ті чи інші соціальні процеси та події. Для того щоб правильно наставляти, треба поєднувати розум та любов [Див.: Leg.688b]. Платон як і в молодості, так і на схилі років дотримується думки, що розум та любов не протилежні одне одному, але їх синтез здатен допомагати людям по життю.

Навчатися любити та ненавидіти треба через те, що варто розуміти про хибність надмірної любові до себе. Платон застерігає учнів та засуджуючи дивиться на даний прояв любові. Він у п'ятій книзі "Закони" пише: "зло це полягає ось у чому: кажуть, що кожна людина за своєю природою любить сама себе і що такою вона і повинна бути. Але воістину в кожному окремому випадку винуватцем усіх учинків людини виступає як раз її надмірне себелюбство. Бо той, хто любить – сліпий щодо коханої, тому погано може судити, що справедливо, добре і прекрасно, і завжди схильний віддавати перевагу перед істиною тому, що їй притаманне. Хто має намір стати видатною людиною, той повинен любити не

¹ Див.: Price A. W. Love and Friendship in Plato and Aristotle / A. W. Price. – Oxford : Clarendon Press, 1989. – 278 p.; Levy D. Eros and Socratic Political Philosophy / D. Levy. – New York : Springer, 2013. – 202 p.; Babut D. Peinture et dépassement de la réalité dans le "Banquet" de Platon, "Revue des études anciennes". – Lyon, 1980. – t. 82. – P. 5–29; Brooymans L. Philia, Eros and Philosophy: Socrates' Search for the Friend in Plato's Lysis/ L. Brooymans // Submitted in partial fulfillment of the requirements for the degree Master of Arts Department of Political Science Brock. – Ontario : University St. Catharines, 2007; Corrigan K. Plato's Dialectic at Play: Argument, Structure, and Myth in the Symposium / K. Corrigan, E. Glazov-Corrigan. – Philadelphia : University Park, PA ; The Pennsylvania University Press, 2004; Cummins W. J. Eros, Epithymia, and Philia in Plato / W. J. Cummins // Apeiron. – 2011. – Vol. 15. – Issue 1. – P. 10–18

² Сиситії – у Стародавній Греції, насамперед серед дорійців – спільні трапези для громадян, найбільше відомі на Криті і в Спарті, також згадуються в Мегарах і Коринфі. Спільні бенкети героїв згадуються ще Гомером. У спартанців ці трапези також називалися фідітії, а на Криті – андрії.

себе і свої якості, а справедливість, здійснювану ним самим або кимось іншим.

Через цю саму помилку виникає і те, що всім своє власне невігластво здається мудрістю. Тому ми і вважаємо, що знаємо все, тоді як ми не знаємо, можна сказати, нічого. Ми не дозволяємо іншим робити те, чого не вміємо, намагаємося все робити самі і неминуче помиляємося. Ось чому кожна людина повинна уникати надмірного себелюбства, завжди шукати тих, хто краще за неї і не соромитися ставити їх вище за себе" [Leg.731a-732b].

Цікавою сентенцією Платона в цьому діалозі про три види дружби: "Отже, дружба, яка заснована на протилежностях, страшна, дика і тільки іноді приводить до спільності нас, людей. Дружба, яка заснована на схожості, лагідна і єдина все життя. У дружбі, що виникла через поєднання цих двох видів, передусім нелегко розпізнати, до чого прагне людина, яка відчуває цей третій вид потягу. Далі, стан такої людини важкий, оскільки ці два види почуття тягнуть його в протилежні боки: одне спонукає його торкнутися квітучої юності, інше йому це забороняє. Адаже хто бажає тіла і жадає квітучої юності, немов дозрілого плоду, той прагне нею насититися; він зовсім не цінує душевних якостей предмета своєї любові" [Leg.837b-c].

Останній вид дружби передбачає те, що "друг – це людина, з якою реальність загального досвіду стає для нас постійною. Він той, до кого ми природно і не замислюючись звертаємося не тільки в найбільш доленосні моменти свого життя – у пошуках більш глибокого розуміння, прозоріння і співпереживання, а й для того, щоб поділитися тривіальними подробицями наших буднів" [7, с. 185]. Такі друзі відчувають, що вони існують непоодинокі, а їхній досвід єдиний. Така ситуація обумовлює власний "словник" та секрети між друзями.

Один із сучасних теоретиків філософії дружби П. О'Каллаган зазначає з приводу цього: "секретність" полягає не стільки в конкретних речах, які бережуть друзі від усіх інших, а в унікальному характері спілкування. Це діалог, який не схожий на жоден інший, світ, де існують тільки ці друзі, що створюється особливими властивостями їх зв'язку одне з одним. Це може проявлятися в зрозумілих лише їм жартах, прізвиськах, ефемізмах та інших особливостях їх спілкування. Такі риси створюють власну мову дружби, що неминуче приховується від усякого зовнішнього впливу [7, с. 183].

Тому, "у кого прагнення до тіла є чимось другорядним, – зауважує Платон, – той швидше споглядає, ніж бажає, оскільки душею пристрасно прагне до душі іншого і вважає безперечною зухвалістю задовольняти свої бажання тілом коханого. Він сором'язливо шанує розсудливість, мужність, великодушність і розумність, і єдине його бажання – це завжди зберігати чистоту разом з таким же чистим предметом любові. Такий цей третій вид потягу, поєднаний з тих двох; в якості третього виду ми його і розібрали. Якщо є стільки видів потягу, невже треба їх усі заборонити законом і від них відмовитися? Ні, зрозуміло, що ми хотіли б, щоб у державі нашій існував той вид потягу, який пов'язаний з чеснотою і змушує юнака прагнути до досягнення вищої досконалості. А інші два види потягу ми заборонили б, якщо тільки це можливо" [Leg.837c-d].

Якщо в основі дружби саме душевне, чеснота, то про таку дружбу можна сказати думкою Д. Форда: "є люди, які живуть в нас, належать самій серцевині нашого "домашнього життя" у собі. Ми завжди живемо в їх присутності, незалежно від їх фізичної наявності... Вони настільки всередині нас, наскільки і ззовні. Навіть якщо

вони на іншому кінці світу або мертві, вони постійно перед нами і всередині нас" [10, р. 107]

Варто зазначити, що Платон критично дивиться на ті вияви міжособистісних взаємин, коли в центрі ставить виключно тілесне, тобто таке, що має тимчасовий, мінливий характер, але з повагою та похвалою до тих проявів дружби та любові, які в основі своїй мають душевне. Безумовно, у цьому трактаті давньогрецький мислитель як продовжує певною мірою деякі думки про любов, що лунали у "Бенкеті" та "Федрі", так і їм прямо і гостро опонує, що безпосередньо свідчить про еволюцію його поглядів на даний фундаментальний екзистенціаль людського існування. Подібні думки до сентенцій із "Законів" можна углядіти і в іншому трактаті цього античного філософа, а саме в "Державі"

На думку західного амуролога І. Сінгера, у діалозі "Держава" – погляд Платона на стать і любов перевершує за глибиною усе, що він говорить в "Бенкеті", в "Федрі" і навіть в "Законах". У "Державі" він стверджує, що ми всі створені для пошуку блага. І коли ми закохані, тіло використовується в цьому пошуку як інструмент інстинктивних репродуктивних сил. Фрейд назвав би їх лібідальним прагненням до гетеросексуальної любові, до злягання.

Згідно з поглядом Платона, усе це добре і природно, але не в цьому кінцева мета людства. Адаже, на його думку: "І ось, коли ми зберемося, більшість з нас з печаллю згадають жадані задоволення юності – любовні втіхи, пиятики, гулянки тощо – і говорять, що тепер це для нас велика біда: ось тоді було життя, а це хіба життя! А деякі люди похилого віку скаржаться на родичів, які обмежують їхню волю і водночас кажуть, що старість заподіює їм безліч труднощів та випробувань. Як на мене, Сократ, вони марно її звинувачують: якби вона була причиною, то і я відчував би те ж саме, якщо вже я постарів, та й всі інші, хто мені ровесник" [Res.329a-b]. Відповідно до цього найважливіше – подолати імператив тіла в пошуку блага, і це єдиний шлях, яким люди можуть наповнити своє духовне буття і знайти цінність і справжню красу в житті.

Як зробити цей перехід від сексуальних імпульсів юної істоти до інших, більш піднесених інтересів? Платон відповідає, що треба займатися гідними справами, а саме – мистецтвом і розумінням естетично прекрасного, створення гідного суспільства, пошук наукових істин і інші способи пізнання, що відкривають іншу реальність та котрі не зводяться просто до злягання. Правильною реакцією на сексуальний інстинкт Платон вважає різноманітність зв'язків. Нехай злягань буде стільки, скільки хочеться, настільки рано, як ви того забажаєте, і з тим, на кого, неважливо, хто це і якої статі. І ви виявите, що об'єкти вашої сексуальної активності усі однаково. Повністю випробувавши секс, ви потім його переросте – пророкує Платон [9, с. 44].

Наприклад, хтось дуже любить певну їжу, чи то піцу, або м'ясо. Людина зазвичай виликовується від цього, якщо одного разу настільки цього наїстися, що апетит пропав. Після цього їй вже ніколи не буде хотіти цього так, як раніше, тому що вона саму себе нагодувала ним до нудоти. Те саме Платон говорить і щодо злягання – насититися їм настільки, наскільки дозволяє суспільство, у ранньому віці. Таке ставлення дуже нагадує те, що зустрів антрополог Броніслав Маліновський на островах Тихого океану на початку ХХ століття. За його спостереженнями, молодь там могла робити все що завгодно, і батькам було все одно. Це просто секс. Йому не надавали особливого значення. Концепція Платона полягає в тому, що необхідно очиститися від фанатичної пристрасності, яка спровокована гормональними інсти-

нктами, які присутні у людини в період дозрівання, щоб підготувати її до репродуктивних потреб виду – варто отримати стільки, скільки можливо, і потреба в сексі перестане бути рушійною силою, і вже точно не буде головною мотивацією у житті [9, с. 44].

Як бачимо, Платон у цьому діалозі піднімає проблему розрізнення любові та бажання. "Об'єктом бажання, згідно філософської думки, є те, на що спрямовано свідому увагу суб'єкта, що усвідомлюється ним як "очевидна причина" його активності і "лежить на поверхні" мети його прагнень. Отримання об'єкта у володіння і володіння їм є виконання бажання, яке може супроводжуватися задоволенням або, навпаки, принести розчарування. Предмет – це те, що тільки і може задовольнити бажання; це "об'єктивна" мета бажання, що задається самою його логікою і підкоряється закону задоволення. Предмет бажання за природою трансцендентальний. Збіг предмета і об'єкта бажання може бути позначено як щастя, блаженство, воно сприймається суб'єктом бажання як вище благо і створює задоволення. Жодне бажання не може бути задоволено абсолютно; "Матеріальним закінченням" бажання є "нова" особистість того, хто символічно вже володіє бажаним; "Ідеальним закінченням" бажання є набуття його суб'єктом шуканої справжньої нескінченності (ідеї змістовної свободи)" [5, с. 11].

Також варто зазначити, що з погляду філософії, є найбільш вагома і тонка причина розмежовувати любов і бажання. "Власне кажучи, як пише Х. Ортега-і-Гассет, бажати чогось – це означає прагнути володіти ним, причому під володінням так чи інакше розуміється включення об'єкта в нашу життєву сферу і перетворення поступово в частину нас самих. Саме тому бажання вмирає негайно після того, як тобі дане; володіння для нього смерть. Навпаки, любов – це вічна незадоволеність. Бажання пасивне, і бажаю я, по суті, одного – щоб об'єкт бажання кинувся до мене. Я живу в надії на притягання до мене всього сущого. І навпаки, у любові, як ми ще переконаємося, усе перейнято активним початком. Замість того щоб об'єкт наближався до мене, саме я прагну до об'єкту і перебуваю в ньому" [6, с. 352].

Відповідно до цього і у "Тімеї" можемо зустріти наступну думку давньогрецького мислителя: "насправді любовна некерваність є недугою душі, що найчастіше народжується з вини однієї-єдиної речовини, яка сочиться кризь пори кісток і розливається по всьому тілу. Коли так звану нестримність в задоволеннях засуджують як добровільну ваду, це засудження майже завжди несправедливе: ніхто не поганий з доброї волі, але тільки погані властивості тіла або невдале виховання роблять лиху людину поганою, притому завжди до його ж нещастя і проти його волі" [Тім.86d-e].

Тому, на думку Платона, цілком є логічним те, що: "в старості виникає цілковитий спокій і звільнення від усіх цих речей; вщухає і припиняється напруженість (тілесних – В. Т.) потягів, повністю виникає таке самопочуття, як у Софокла [8], тобто почуття позбавлення від багатьох шалюючих владик. А їм і домашнім стражданням причина одна – не старість, Сократ, а самий склад людини. Хто вів життя впорядковане і був людиною добродушною, тому і старість лише в міру важка. А хто не такою особистістю, тому, Сократ, і старість, і молодість буває в тягар" [Res.329d].

Тому Платон у побудові ідеальної держави намагається встановити певні закони стосовно любовних практик: "У створюваній нами державі ти встановиш, щоб закоханий був другом своєму улюбленцю, разом з ним проводив час і ставився до нього як до сина в ім'я прекрасного, якщо той погодиться. А в усьому іншому нехай

він так спілкується з тим, за ким доглядає, щоб ніколи не могло виникнути навіть припущення, що між ними є щось більше. В іншому випадку в його адресу буде докір в грубості і в нерозумінні прекрасного" [Res.403b].

Що ж може представляти грубе в дискурсі любові? На думку класика естетичної думки Т. Адорно, грубе пов'язано з тим, що неоформлене, необроблене, сире [1, с. 419], іншими словами – недосконале. Але чи може бути у любові щось недороблене, недосконале? Якщо виходити з того, що людина – все ж недосконала істота, то все, що він відчуває в своєму житті, переживає, може мати також певні недосконалості.

Російська дослідниця В. Самохвалова у зв'язку з цим зазначає: "Можливо, розуміння потворного в його власному розумінні пов'язане з тим, що, як вважає, наприклад, Н. А. Бердяєв, потворне, як і зло, виникає внаслідок якогось спотворення первинного (божественного) "задуму про предмет" у процесі реалізації цього вихідного "проекту" у досить відсталій і інертній матеріальній формі, здатної, в силу своєї брутальності, відхилити земний зразок від ідеально заданої програми" [8, с. 36]. Отже, грубе в дискурсі любові – це різного ґатунку недосконалості. Вони можуть виявлятися, як відразу (на початку), так і протягом всього розвитку історії кохання.

Також Платон каже, що розсудок (підкреслимо – саме розсудок, а не любов) несумісний з любов'ю. Він зазначає, що розсудливість несумісна з любовними насолодами [Res.389d]; схожу думку можна згадати і в діалозі Протагор [Див.: Prot.352c]. Загалом варто зазначити, що "Любов боїться розсудку; розсудок боїться любові. Одне наполегливо намагається обійтися без іншого. Але, коли це їм вдається, чекай біди. Такі, у найбільш короткому викладі, мінливості любові і розсудку. Відокремлення їх один від одного означає катастрофу. Але в їхньому діалозі, якщо він трапляється, тільки іноді народжується прийнятний *modus vivendi* (перемір'я між розсудком та любов'ю – В. Т.). Розсудок і любов говорять на різних мовах. Насправді любов і розсудок набагато рідше обмінюються думками, ніж просто намагаються перекинути один одного" [3, с. 205].

Тому логічною виступає думка давньогрецького мислителя про те, що, якщо людина любить посправжньому, то це здійснюється прекрасно та скромно [Res.410e]. Схожу думку про те, що можна любити лише прекрасне, маємо і в іншому діалозі, а саме у "Харміді" [Див.: Charm.167e]. Так, насправді афінський мислитель усвідомлював, що "для душі, яка завантажена земними справами і яка втратила крила настільки, що їй уже не до снаги піднятися до вершин істинного, залишається один шлях, коли в неї знову почнесться рости крила і повернеться здатність літати. Це шлях любові та мистецтва, любові та прекрасного" [4, с. 279]. Тому саме почуття прекрасного, яке виникає тільки на шляху любові – здатне людину зробити особистістю, позбавити всіляких тваринних інстинктів, надати їй людяність.

Якщо любов здійснюється прекрасно, то одним з її моментів є тотальність: Варто зазначити, що у трактаті "Держава" лунає думка і про всеохопність любові. Платон суворо говорить: "Чи треба нагадувати тобі, чи ти пам'ятаєш сам, що якщо, на наш погляд, людина щось любить, вона повинна, якщо тільки правильно про неї говорять, виявляти любов не тільки до якогось боку того, що вона любить, залишаючись байдужою до іншої, але, навпаки, їй повинно бути дорого все" [Res.474e]. На думку давньогрецького мислителя, любов передбачає специфічну рівність. Вона полягає в такому: якщо ми любимо певну якість, рису, чесноту, то любимо її не лише в рідних, близьких, але й усіх інших людях. Тому є хибними наші відчуття чи сприй-

няття, якщо у рідних ми ту чи іншу характеристику любимо, а в інших ні.

Таким чином, проаналізувавши в загальних рисах філософське розуміння любові та дружби у трактатах Платона "Держава" та "Закони", можемо зробити такі висновки:

1) Платон, на відміну від класичних "амурологічних" праць ("Бенкет", "Лісид", "Федр"), у політичних діалогах робить акцент саме на союзі між чоловіком та жінкою, який, на його думку, є єдино правильним проявом любові, а також акцентує на його фундаментальній значущості не лише в особистісному контексті, але й у державному, суспільному.

2) Давньогрецький мислитель наголошує, що в основі дружби має бути не щось, що має в собі мінливий характер, але щось душевне, вічне та нездоланне, і цим, на погляд античного філософа, є та чи інша чеснота.

Список використаних джерел / References

1. Адорно А. Эстетическая теория / А. Адорно. – М. : Республика, 1991. – 527 с.

2. Барт Р. Фрагменты мови закоханого / Р. Барт. – Л. : Незалежний культурологічний журнал "І", 2006. – 320 с.

3. Бауман З. Индивидуализированное общество / З. Бауман. – М. : Логос, 2002. – 390 с.

4. Гадамер Г.-Г. Актуальность прекрасного / Г.-Г. Гадамер. – М. : Искусство, 1991. – 368 с.

5. Мальцева А. П. Феномен желания: философско-антропологический анализ : автореф. дис.... д-ра филос. наук : 09.00.13 – религиоведение, философская антропология, философия культуры / А. П. Мальцева. – Нижний Новгород, 2006. – 40 с.

6. Ортега-и-Гассет Х. Философия культуры / Х. Ортега-и-Гассет. – М. : Искусство, 1991. – 588 с.

7. О'Каллаган П. Открытие дружбы / П. О'Каллаган // Дружба: ее формы, испытания и дары. – К. : ДУХ І ЛІТЕРА, 2008. – С. 178–186.

8. Самохвалова В. И. Безобразное: от феноменологии явления к методологии его идентификации / В. И. Самохвалова // Эстетика: Вчера. Сегодня. Всегда. – 2010. – № 4. – С. 35–59.

9. Сингер И. Философия любви: промежуточный итог / И. Сингер, В. Кулагина Ярцева, Н. Кротовская // Философская антропология. – 2015. – № 2. – Т. 1. – С. 36–68.

10. Ford D. The Shape of Living: Spiritual Directions for Everyday Life / D. Ford. – Baker Book House, Grand Rapids, MI, 1997. – 201 p.

Надійшла до редколегії 12.01.17

V. Turenko, канд. филос. наук, мл. науч. сотр.

Киевский национальный университет имени Тараса Шевченко, Киев, Украина

ФИЛОСОФСКОЕ ЭКСПЛИКАЦИЯ ЛЮБВИ И ДРУЖБЫ В ПОЛИТИЧЕСКИХ ТРАКТАТАХ ПЛАТОНА

В статье осуществляется анализ специфики и особенностей точки зрения Платона на любовь и дружбу в контексте его политических диалогов, а именно "Законов" и "Государства". Доказывается, что, в отличие от классических "амурологических" работ Платона ("Пир", "Лисид", "Федр"), в политических диалогах делается акцент именно на союзе между мужчиной и женщиной. Освещается понимание древнегреческим мыслителем супружеских отношений как единственно верного проявления любви, а также его фундаментальную значимость не только в личностном контексте, но и в государственном, общественном.

Ключевые слова: Платон, "Политика", "Законы", любовь, дружба, философия любви, человек, жизнь, общество, благо.

V. Turenko, Candidate of Philosophical Sciences, Research Assistant
Taras Shevchenko National University of Kyiv, Kyiv, Ukraine

PHILOSOPHICAL EXPLICATION OF LOVE AND FRIENDSHIP IN POLITICAL TREATISES OF PLATO

The article is carried out analysis of the specific and features of the point of view of Plato on love and friendship in the context of its political dialogues, and it is the "Laws" and "Republic". It is proved that, in contrast to the classical Plato's works on love ("Symposium", "Lysis", "Phaedrus"), in political dialogues emphasis is on the union between man and woman. It illuminates the understanding of the ancient Greek thinker marital relationship as the only true act of love, as well as its fundamental importance not only in the personal context, but also in the state and society. However, it turns out that Plato realizes that the human is often difficult to come to such an understanding of love. According to him, it needs to be cleansed of fanatical passion that provoked hormonal instincts, which are present in a person's maturity. To prepare it for the reproductive needs of species – is to get as much as possible, and the need for sex will no longer be the driving force, and certainly will not be the main motivation in life. Ancient philosopher also stresses that the basis of friendship should not be something that has a volatile nature, but something spiritual, eternal and insurmountable, namely, this or that virtue.

Keywords: Plato, "Republic", "Laws", love, friendship, philosophy of love, human, life, society, good.